

17.5.2021

Ordförande Sture Fjäder på Akavas förbundskongress 18.5.2021

Bästa deltagare i förbundskongressen!

När vi samlades till förbundskongress i november, inledde jag min översikt med att prata om coronapandemin. Jag kommer ännu att återkomma till den lite, men som tur är nu i mer positiva tongångar.

Läget börjar ljusna. Antalet smittade minskar och detsamma gäller dem som behöver sjukhusvård. Vaccinationerna framskrider snabbt efter den första tidens fördröjningar. Det råder fortfarande en viss osäkerhet och i synnerhet virusmutationerna väcker oro.

Det är viktigt att samhället öppnas upp kontrollerat och konsekvent. Hälso- och ekonomiperspektiven måste kunna samordnas. Vid sidan av planen för hur begränsningarna ska upphävas behövs enligt oss ett återuppbyggnadsprogram för ekonomin så att vi kan nå hållbar tillväxt.

Bästa åhörare, nu tänker jag kommentera besluten från halvtidsöversynen

I Akava var vi väl förberedda inför regeringens ramförhandlingar, som samtidigt var en halvtidsöversyn. Akavas styrelse godkände våra målsättningar för ramförhandlingarna vid sina möten i februari och mars. Därefter kommunicerade och påverkade vi aktivt.

Vi föreslog bland annat ökade satsningar på FUI, utveckling av hushållsbidragssystemet, ibruktagande av verktyg för kontinuerligt lärande samt en reform av utkomstskyddet för arbetslösa.

Halvtidsöversynen innehåller både positiva och negativa resultat. Först de positiva resultaten.

Ett av de mest konkreta framstegen var en förbättring av hushållsavdraget. Vi anser att det är positivt att regeringen under ramförhandlingarna beslutade att öka maximibeloppet för hushållsavdraget och höja ersättningsprocenten. Hushållsavdragets användningsområden breddas. Förhoppningsvis blir detta test permanent. Jag vågar påstå att Akava Works-utredningen om användningen av avdraget samt synpunkterna som hängde samman med detta hade betydelse för regeringens riktlinjer.

Vikten av arbets- och kompetensrelaterad invandring ökar tack vare riktlinjerna i ramförhandlingarna. Invandringen ska ökas med minst 10 000 personer om året före år 2030. Dessa beslut var i linje med våra målsättningar. För att den arbetsrelaterade invandringen, som Arbets- och näringsministeriet går i spetsen för, ska nå sin fulla potential behöver vi fundera på hur alla myndigheter kan fungera ännu bättre för att nå det gemensamma målet.

17.5.2021

I halvtidsöversynens riktlinjer gjordes en avgränsning så att allmännyttiga samfund står utanför en möjlig förändring av utdelningsskatten. Detta var viktigt både för fackföreningarna och för de fonder som finansierar vetenskap, forskning och konst.

Nu ska jag fokusera på några mer kritiska observationer. FUI-satsningarna fick stor uppmärksamhet före halvtidsöversynen men resultaten blev relativt få. Det var nödvändigt att tillsätta en parlamentarisk arbetsgrupp eftersom samtliga partier behöver förbinda sig under de kommande regeringsperioderna. Det var dock en stor besvikelse att inga beslut fattades eller finansiella satsningar gjordes under ramförhandlingarna för att uppnå en andel på fyra procent av BNP.

Tillräckliga framsteg gjordes inte när det gäller arbetslöshetsåtgärderna. Regeringen informerade till och med om att det finns 40 000 nya sysselsatta. Det problematiska är att denna siffra inte baserar sig på Finansministeriets pålitliga konsekvensbedömning såsom tidigare, utan på olika ministeriers potentiella uppskattningar eller scenarier. Finansministeriet har i sin konsekvensbedömning fått summan till ungefär 11 000 sysselsatta. Vi närmar oss inte målsättningen för sysselsättningsgraden på 75 procent tillräckligt snabbt med dessa åtgärder, för att inte tala om att ens uppnå den.

Genomförandet av sysselsättningsåtgärderna sköts upp till slutet av mandatperioden, men saker och ting blir inte enklare i slutet av mandatperioden när nästa val redan hägrar vid horisonten.

Enligt ramförhandlingsbeslutets riktlinjer ska kompetens och studiesociala förmåner lämnas utanför utgiftsanpassningen. Nedskärningen på 35 miljoner euro på Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde drabbar i huvudsak finansieringen av vetenskap och forskning som delas ut via Finlands Akademi. Den minskade avkastningen från Veikkaus penningspelsverksamhet försvagar också vetenskapsfinansieringen. Stora nedskärningar står i konflikt med målsättningen att satsa på FUI för att uppnå fyra procentmålsättningen. Dessa nedskärningar borde definitivt avblåsas.

Bästa åhörare, nu ska vi titta på frågor i höstens budgetmangling

Regeringen måste senast i budgetmanglingen utvärdera den ekonomiska balanseringen, skuldsättningen samt målsättningarna för sysselsättning och produktivitet. Dessa utmaningar har inte försvunnit, snarare tvärtom.

Vi behöver ett program för en total skattereform som sträcker sig över mandatperioden. Enligt oss borde dess tonvikt ligga på mildare beskattning av arbete. Beslut om att inleda denna reform borde fattas under höstens budgetmangling, eftersom inga beslut fattades under ramförhandlingarna.

Det råder en gemensam uppfattning om ökade satsningar på forskning, utveckling och innovationer. Nu behövs ett gemensamt engagemang kring hur vi ska uppnå en fyra procents BNP-andel. Under höstens budgetmangling bör riktlinjer dras upp och finansiering förberedas. Det är förvisso lite problematiskt att beslutet kan dra ut på

17.5.2021

tiden så det fattas efter budgetmanglingen, eftersom den parlamentariska arbetsgruppens arbete sträcker sig till slutet av september.

För att uppnå en BNP-andel på fyra procent år 2030 behövs en årlig FUI-tilläggsfinansiering på i medeltal cirka 600 miljoner euro, varav cirka 200 miljoner är den offentliga sektorns andel. När man överväger varifrån pengarna kunde tas kan svaret hittas i sysselsättningen. En höjning av sysselsättningsgraden med en procentenhet inbringar cirka 900 miljoner euro netto till den offentliga ekonomin, så en ökning med ett par procentenheter skulle motsvara ett offentligt tillägg på ett par miljarder euro för FUI.

När det gäller kontinuerligt lärande har vi gått i rätt riktning men det saknas fortfarande konkreta åtgärder. Akava har presenterat punktinsatser för kontinuerligt lärande, såsom att ta i bruk en kompetenssedel och skattefrihet upp till 1 500 euro för arbetsgivare som bekostar fortbildning av en arbetstagare. Det borde fattas beslut om dessa.

I budgetmanglingen bör arbetslivs- och sysselsättningsåtgärder behandlas. Utkomstskyddet för arbetslösa bör reformeras så det är uppmuntrande och främjar sysselsättning. Vi förhåller oss öppna till ett graderat utkomstskydd för arbetslösa.

Också familjeledighetsreformen behöver finslipas. Den bör också innehålla en reform av vårdsystemet för barn och utveckla hemvårdsstödet i en riktning som främjar sysselsättning.

EU:s återhämtningspaket är viktigt för hållbar tillväxt

Akava understöder ett starkt europeiskt samarbete och är mycket EU-positivt. Vi har på flera olika sätt framfört att Finlands nationella plan för återhämtning och resiliens bör öka tillväxten, innovationerna och sysselsättningen. Vi har föreslagit att återhämtningstillgångarna skulle styras till kolneutralitet, teknologi, forskning, infraprojekt och digitalisering.

På initiativ av Akava gjordes tillsammans med andra löntagarcentralorganisationer ett ställningstagande om betydelsen av att godkänna EU:s återhämtningspaket. Vi har lyft fram vår oro för vilka följder ett avslag skulle ha och vi har betonat att återhämtningspaketet är del av en större helhet. Det är bra att paketet efter ganska egendomliga vändningar slutligen kommer att godkännas av riksdagen i dag på eftermiddagen.

Ärade förbundskongressdeltagare, kort om att påverka regeringsprogrammet

Det är snart dags att rikta blickarna mot nästa riksdagsval som hålls i april år 2023. I Akava förbereder vi oss på att påverka regeringsprogrammet och utarbetar program för vårt påverkansarbete.

Akavas styrelse har under de senaste månaderna godkänt sitt ekonomiskpolitiska och kompetenspolitiska program. Kompetensprogrammet är vårt nyaste program som publicerades i dag. Ni kan se fram emot ett tillväxtprogram, ett skattepolitiskt program, riktlinjer för sysselsättning och invandring samt ett arbetslivsprogram.

17.5.2021

Utifrån dessa program bereder vi våra målsättningar för regeringsprogrammet, som ska godkännas före sommaren 2022. Dokumentet är ett centralt verktyg för vår påverkan under den närmaste framtiden.

Nu några ord om förändringar och riktade trakasserier på arbetsmarknaden

Vi kommer att börja jobba med en grundlig bedömning av de stora förändringarna av arbetsmarknadssystemet. Skogsindustrins och Teknologindustriens riktlinjer förorsakar osäkerhet på arbetsmarknaden. Som ni vet stampar främjandet av lokala avtal på stället.

Det är bättre att agera proaktivt än att nöja sig med att bara reagera på det skedda. Tillsammans med våra medlemsförbund och förhandlingsorganisationer begrundar vi på vilka sätt Akavagemenskapen kan ta initiativ. En del av åtgärderna har att göra med lagstiftning, andra med avtal. Framför allt behöver vi förtroende mellan parterna. Av alla krävs fördomsfrihet och ett tillmötesgående beteende.

Vi har agerat tillsammans med våra förbund och på vår påverkansagenda tagit upp svartmålning och riktade trakasserier med anknytning till arbetet. Detta fenomen hotar rättsstaten och är betungande för många Akavamedlemmar. Det bör kriminaliseras genom att tas med i strafflagen.

Kort om kommunalvalet som snart ska hållas

I våra målsättningar för kommunalvalet betonar vi livskraftiga kommuner och kompetens. Efter att social- och hälsovårdslagen genomförts är kommunens kärnuppgifter kompetens och utbildning samt omfattande bildningstjänster, från kultur till bibliotek.

Vi har tagit till flera åtgärder för att främja våra målsättningar inför kommunalvalet – låt vara att kommunalvalsfrågorna i det offentliga samtalet hamnat lite i skuggan av coronakrisen. Att kommunalvalet flyttades till juni verkar ha lagt sordin på valentusiasmen, men kommunalvalet är också i dessa förhållanden mycket viktigt för flera av Akavas medlemsförbund, liksom för Akava.

När det gäller landskapsreformen har vi varit mycket oroade över landskapsskatten. Landets regering hade planer på att ännu under denna valperiod stifta en lag om landskapsskatt. Nu ser detta inte ut att ske men vi måste noga se till att det inte uppstår förutsättningar för att införa en landskapsskatt i framtiden. Det är nämligen ganska säkert att den totala skattebördan skulle öka om en ny skatteform togs i bruk.

Ärade förbundskongressdeltagare

Även om coronasituationen lättat behöver vi alla ännu anstränga oss för att klara av uppföljningen. Samtidigt måste vi också arbeta på ett sådant sätt att vi kan övergå till en normalare vardag och bygga upp en ny framtid bland annat genom att satsa på kompetens och utbildning.

Det har nämligen en avgörande betydelse vilka lösningar vi tar till nu och under de närmaste åren för ett hårdant Finland vi har under 2030-talet.

17.5.2021

Det finns skäl att inför alla lösningar överväga om de gör Finland till ett högkompetent land i framtiden – ett Finland som är konkurrenskraftigt, lockande och uppmuntrande.

Jag anser att receptet för att bygga upp hållbart välstånd återfinns i ökad hållbarhet inom den offentliga ekonomin, utveckling av den ekonomiska tillväxtpotentialen och en rejäl höjning av sysselsättningsgraden.

Vi räddar det finländska välfärdssamhället och dess finansiering genom sysselsättning. Med en sysselsättningsgrad på 78 procent kan vi avlägsna hållbarhetsgapet och slippa underskottet i den offentliga sektorn. Då skulle vi inte längre behöva fundera på nedskärningar eller låntagning för att upprätthålla välfärdssamhället på nuvarande nivå.

Ett Finland som är kompetent, uppmuntrande och konkurrenskraftigt är verkligen värt att eftersträva.

Bästa förbundskongressdelegater,

I Akava fortsätter vi vårt arbete för de högskoleutbildades, de högskolestuderandes och samtidigt hela samhällets bästa. De bästa resultaten nås också i fortsättningen när vi jobbar tillsammans inom hela Akavagemenskapen.